

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hozdva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszajelzéseket és hirdetések
 saadására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők

Mi van a pénzünkkel?

Annyi szó esik most a magyar-osztrák korona elértéktelenedéséről, hogy szükségesnek tartottuk s megkérdeztük a nagyváradi pénzpiac egyik vezetőemberét, hogy mi van a pénzünkkel?

— Helyesen tette fel a kérdést, mondotta informátorunk, hogy mi van, mert az emberek nagyrésze azt kérde, hogy mi lesz? Mi lesz? Ki tudná azt megmondani s bizonyos, hogy mindig lesz pénzünk. A pénzválság kulminációja most a legnagyobb, ősszel, de lehet, hogy még egy ilyen kulmináció lesz, tavasszal. Oka ennek a háborus helyzet. Amerika nagyon belement a háboruba s teljes erejével segíti az antantot. Mivel pedig mi csak a semleges piacokra juthatunk ki, ott rontja az antant a mi pénzünk értékét. Nem kell elfelejteni, hogy amely állam belement a háboruba, annak a pénze rögtön megromlott. Esett az angol font sterling, a francia frank, az amerikai dollár, az olasz lira, a svájci, hollandi s a skandináv piacon a semlegesek javára, akiknek ez is hasznot hoz. Az antant ezeken a piacokon rontja a mi pénzünk értékét, *bianco* eladásokkal rengeteg koronaértéket dob a piacra, bankárokat fizet, hogy ezzel foglalkozzanak s mivel nincs kivitelünk, felverő képességünk csekély, koronaértékünk folyton romlik, mert mindig új és új eladásokkal áll elő az antant. Azután híreket terjesztenek, hogy hamisítják a koronát. Anglia tényleg hozott is forgalomba hamisított magyar-osztrák koronákat, olasz repülő is dobta le ilyeneket. E machinációk célja az, vigyázat, mázolja, a korona hamisított is lehet. A semleges bankár tehát jól meg kell, hogy vizsgálja a kezébe kerülő koronaértéket, ez idővesztéssel jár, de gusztálja a bankárt, aki aztán nem foglalkozik ilyen értékkel.

Anglia ezenkívül ésszel is dolgozik: híreket terjeszt, hogy feldarabolják a monarchiát, Magyarországból kiharítanak részeket a csehek, oláhok, szerbek részére, ezzel akarja az irántunk s pénzünben való bizalmat csökkenteni. Így használja ki beszorított helyzetünket. Ezzel szemben nálunk az a hiba, hogy a közös pénzügyminisztérium mozgékony s nem látja jól a célt. Ha a német minisztériumokhoz fordul valaki, ott nagyszerű összműködésre talál.

Ha ott egy német kereskedő péld

dául Konstantinápolyba akar menni üzleti ügyben, ami irás kell, egy-kettőre megkapja. Ha nálunk egy kereskedő vagy iparos például Ukrajnába akar valamit szállítani, vaskalaposságra talál mindenütt s míg hozzájut az utlevélhez, a szükséges írásokhoz, beleöszül. Az ügyes, okos értelmes németnek meg van a kereskedelmi érzéke, míg nálunk ez hiányzik, csupán kereskedők volnának, kellő felismerése a *kivitel* s *igy a valuta javításának* hiányzik. Emellett Németország nem törődik velünk, csupán a maga helyzetével, vele szemben érdekeinket nem tudjuk megvédeni. Németország most az oroszról 200,000 aranyat kap, várják is a háttáron minden percben, mi, a hű szövetségeseink semmit se kapunk.

A valuta javításának az volna a

módja, ha a kivitelünk könnyű, gyors és sok lenne. A németekkel, mint bárral szemben erélyesen, nyomatékosan kellene megvédeni érdekeinket s a kivitel fokozni. Luxuscikkekről idehaza le kellene mondani, hogy a külföldi áruért ne kelljen kiküldeni aranyat s csak belföldi cikket kellene fogyasztani, a behozatalt csökkenteni. *A béke első szellőjére jön csak meg a pénz becsülete.*

A pénzpiacon az utolsó hetekben feszültséget észlelhetünk, nem kínáljuk oly bőséggel a pénzt, az utolsó hónapban figyelemreméltó jelek mutatják, hogy a *nagytóke a háborus helyzet megváltozásától tart s azzal számot vet.*

A korona értéke most így áll:

Márka 172.25 korona
 lei 110.45 korona
 leva 131.— korona
 Svájc (frank) 252.75 korona
 török bankjegy 34.45 korona.

Harc a szeszfőzdéért.

Hat községet el akarnak venni a várostól.

Amíg szabadjára volt hagyva a pálinkafőzés, aki akarta, megszerezte az engedélyt s potom áron összeszedte a termelőtől a gyümölcsöt s óriási haszonnal főzte a pálinkát.

Ezen a helyzeten akart segíteni a pénzügyminiszter, mikor törvényes intézkedéssel kivette a pálinkafőzést a magánkézből. A törvény szerint most csak szövetkezetek gyakorolhatják a gyümölcsfőzést és pedig elsősorban a termelők közül alakult szeszfőző szövetkezetek vagy községek, mint erkölcsi testületek, létesíthetnek ilyen szövetkezeteket.

Nagyváradon a szőlősgazdák voltak az elsők, akik megtették az előkészületeket egy ilyen szövetkezet létesítésére. Nem sikerült, mert közbelépett a város s befolyásával kikészítette, hogy Nagyvárad városának adta ki a miniszter a jogot. Így a szőlősgazdák nem szövetkezhetek, ami pedig elsősorban lett volna jogos. No de ebbe bele kellett nyugodni s növelte a megnyugvás érzetét az, hogy a Nagyvárad város szövetkezete révén előálló haszon a köz javára lesz fordítva s a város teherbíró képességét növeli s a jövedelem nem magánosok zsebébe jut.

Azóta már számtalan kísérlet történt arra nézve, hogy Nagyvárad város ezen jó

vedelmező vállalatát megcsonkítsák s olyan szűk körre szorítsák, ami által a város nemcsak a kitűzött célt nem volna képes megvalósítani, de egyenes károsodását idézné elő. Eddig azonban sikerült ezekkel a kísérletekkel szemben Nagyvárad város érdekeit megvédeni.

Most ismét felütötte a fejét egy ilyen kísérlet. Részben olyan magányosokból, akik az új rend előtt nagyban főzték a pálinkát s így akik az azelőtti busás haszontól elestek, részben termelők egy gyümölcsértékesítési szövetkezet létesítésére kértek engedélyt, s a pénzügyminiszter ugylátszik, erősen figyelembe vette a kérelmet, mert egyezkedési tárgyalást rendelt el a város és a kérelmezők között.

Az egyezkedési tárgyalást, a nagyváradi kir. pénzügyigazgatóság közbejöttével meg is kísérelték, azonban a tárgyalások nem vezettek eredményre.

A létesítendő gyümölcsértékesítő szövetkezet ugyanis hat község: Fugyi, Fugyivársárhely, Mezőszakadát, Köröskisujfalu, Köröskisjenő és Mezőbottyán községek területének kiszakítását kéri a nagyváradvárosi szövetkezet körzetéből a saját részükre. Tehát éppen azt a hat községet, amely mint bő gyümölcsstermelő helyek, a városi szeszfőzdének legerősebb és így legjövődelműbb helyei.

Juricskay Barna tanácsnok védte a város érdekeit, rámutatott, hogy Nagyvárad városa óriási befektetéseket tett s mikor ezt eszközölte, főleg erre a hat községre bázisozta a nagy anyagi áldozattal létesített be-

fektetéseket. Nagy anyagi károsodás nélkül a város nem mondhat le az említett hat községről.

Ezzel a kérdéssel tegnap foglalkozott Nagyvárad tanácsa. A tanács *Juricskay* Bar-na fentebbi érveléseit és álláspontját. A városi szeszfőzde eddigi működésével megmutatta, hogy a közérdeket szolgálja, nemcsak azzal, hogy a város közönségének terhein könnyít s az általa elért haszon nem magánemberek anyagi előnyeit, hanem a közt és a szociális érdekeket is szolgálja, hanem azért is, mert termelvényeit a kereskedők között osztja szét, még pedig szigorúan a maximális áron és így hasznára van a kereskedőknek is.

Mérlegelte továbbá a tanács azt az érzékeny károsodást is, ami Nagyvárad városát a hat község elszakításával érné, tekintettel arra, hogy a város óriási befektetésével szemben, a hat gyümölcsstermő község elszakítása esetén, nem volna meg a kellő haszon s a befektetés jórésze értéktelenné válnék. Nem akarhatja a miniszter sem, hogy a várost mások anyagi hasznáért nagy károsodás érje.

A város tanácsa elhatározta, hogy a város érdekeit nagyban érdeklő kérdést a mai közgyűlés elé viszi, mint póttárgyat s javasolja a törvényhatóságnak, hogy a hat község elszakítása ellen feliratot intézzen a pénzügyminiszterhez, kellekleg kifejtve a város érdekeit s kérje fel a törvényhatóság a város orsz. képviselőjét és a polgármestert, hogy egy küldöttség útján nyújtsák át a feliratot a pénzügyminiszternek és szóval is tájékoztassák a város helyzetét a miniszter előtt.

A kérdéssel a munkapárt tegnapi értekezlete is foglalkozott s a tanács álláspontját magáévá téve, a közgyűlésen a tanács javaslata mellett foglalnak állást a párthoz tartozó városatyák.

A birtokreform törvénytervezete.

Az ősszel összeülő országgyűlés legfontosabb tárgya lesz a földmivvelésügyi miniszterium törvényjavaslata a birtokreformról. A javaslat szerint a háboruban szerzett birtokokat a kormány megvásárolhatja a vételtől számított 5 éven belül.

A régebben szerzett birtokokat a kormány csakis az esetben válthatja meg, ha a község terjeszkedése szükségessé teszi, hogy a szóbanforgó birtoktest magánkézből hatóságok kezébe kerüljön, másrészt pedig, ha bármely földterületre a rokkantak részére kerti házak építése miatt volna szükség.

A birtokreform ki fog terjedni a főpapi kézben levő birtokokra is és rájuk nézve is biztosítja az állam megváltási jogát. De csak az esetben nyer felhatalmazást a tervezet szerint a kormány a papi birtokok igénybevételére, ha kétséget kizáróan bebizonyosodik, hogy az illető főpapi kézben levő birtokon a gazdálkodás nem okszerűen történik és nem használják ki a közellátás nézőpontjából a föld termőerejét.

A hitbizományok szétdarabolására is új rendet és könnyítéseket tartalmaz a földmivvelési miniszter tervezete. A hitbizományok felét az örökösök hozzájárulása nélkül is el lehet idegeníteni. Ezenkívül a hitbizományok elidegenítése ügyében nem a hitbizományi bíróságok fognak intézkedni, hanem sokkal rövidebb uton a földmivvelési miniszter mondja

ki végső fokon a hozzájárulást a hitbizomány parcellázásához.

A földmivvelési miniszter a birtokreform tervezetét, mielőtt a képviselőházba benyújtaná, még szeptember folyamán, de legkésőbb október elején egy nagy ankét elé fogja terjeszteni, amelyen minden érdekelt fél és szakember hozzászólhat ehhez a nemzet fenntartására olyan fontos kérdéshez.

Az elhanyagolt városháza.

A háboru kikezdi a köz alkotásait, legelőbb a ligeteket, ahol pusztul a fa, az utcákat, utcákat, aszfaltot, de betör az épületekbe is s aki a városházán jár-kezel naponta, ugyancsak meglepődik a kis hibák növekedésén.

A bünyügyi osztályban *Kolontáry* János alkaptány asztala alatt a deszka kikopott, sülyed, a cipő beleragad s a lépés alatt török.

Bartha Béla dr rendőrkapitány minden pillanatban attól tart, hogy a meg meghajló padlózat letörök s rá talál esni valamelyik tiszt orvosra, aki alatta dolgozik.

A főispán és titkárijának szobájában kis lyukakból vidám, fürgé egerek bujnak ki s menekülnek a függönyök mögé. Ezeknek ciankáliba csávázott buzát szórt lapunk munkatársa, de a lyukak, azok megmaradnak s nőnek lassan lassan.

Kis hibák, ma kevés költséggel reparálhatók véges-végig, mert akár van háboru, akár lesz, nem halunk bele, ha kijavítjuk, ami javítható.

Kegyetlenségek

az Emden cirkáló emberei és a csingtauikkal szemben a foglytáborban.

Berlin, szept. 11.

A Berliner Mittagblatt „Pisztoly és korbács” címmel a következőket írja:

A poresi (Irország) foglytáborban *Hawsk* őrnagy, a tábor parancsnoka, valóságos rémuralmat folytat. Ez a veszett fickó revolverrel lött rá egy német fogolyra, aki cigaretát kért. *Egy ártatlan foglyot megölt és másik kettőt megsebesített.* Két foglyot, a kik szökést kíséreltek meg, megkorbácsoltott. Néhány fogoly az őrkötől engedélyt kapott, hogy egy összeomlott szinből tűzifát szedhessen.

Mikor a többiek abban a feltevésben, hogy általános engedélyről van szó, ugyanonnan fát akartak vinni, *Hawsk* parancsot adott, hogy szuronnal kergessék el őket, mire az ausztráliai örök kimélet nélkül nekikrontottak az embereknek és egy szöges dróttal elkerített tere terelték őket, ahol éppen annyi helyük volt, hogy egyenesen állhattak egymás mellett. Ebben a rettenetes helyzetben voltak kénytelenek tölteni tizenkét napot és éjszakát, részben heves záporosóban és egy lépésnyire sem távozhattak el semmilyen körülmények között. Végül úgy, ahogy voltak, harisnya és cipő nélkül egy óra távolságra levő fogházba kellett gyalogolniok.

A rémséges durvaságok annál fájdalma-

sabbak ránk nézve, mert az ausztráliai táborban az *Emden* cirkáló emberei és a *csingtauikk* vannak fogságban. Az egykori fegyencállam durva utódait csak úgy lehet emberi magatartásra kényszeríteni, ha a legszigorubb ellenintézkedéseket tesszük a kezünkben levő angol és ausztráliai foglyokkal szemben.

Egy hisztériás hazugság kiderül.

Indrie Anna a belényesi vásárról ballagott hazafele Tatárfalvára. Uja a Fekete Körös mellett vezetett el, lábai bizonytalanul kalimpáltak jobbra balra, egyszerre el-siklott s beleesett a vízbe. Az asszony ordítani kezdett részint a hideg fürdő miatt, részint részegségében:

— A biró fia! A biró fia!

Mikor kihuzták, jajgatni kezdett, hogy a biró fia elrabolta 20 koronáját, 5 kiló szalonnáját s ékszereit, azután belökte a vízbe.

Rablás miatt fogták perbe *Popa* Lászlót, a tótfalvi biró fiát, aki közben a harctérre ment. A károsult közben meghalt.

Popa László a harctérről jött, ahol vétezől veszekedett, ötször sebesült meg, ki-tüntetéseket kapott. *Sirva* mondotta, hogy utja nem is arra vezetett, amit a kihallgatott két tanu is igazolt.

Kiderült, hogy az egész egy hisztériás asszony hazugsága volt s a bíróság *Szöl-lőssy* Gyula elnöklésével a derék vitézt felmentette *Zinner* Samu dr meggyőző védelme után. Az ítéletben dr *Bolza* Alfonz gróf királyi ügyész is megnyugodott s az ítélet jogerős. Jegyző volt *Tóth* Kálmán dr.

Mennyi egy butorozott szoba bére?

A nagyvárad lakáshivatal előtt *Loránd* Róbert honvéddzászlós a következő panaszt tette:

Bérel a Nagy Sándor utcai *Fábry* panzióban egy butorozott szobát, amelyért havonta 300 koronát fizet bérül. Ezt sokalja, nem hiszi, hogy ez jogos s kéri a valódi illő bér megállapítását.

A lakáshivatal elnöke: *Dajka* Endre dr, a két bizalmi férfi: *Buhl* Emil dr ny. postatanácsos és *Kemény* L. Ignác rendőrkapitány, továbbá *Stokker* József dr ügyvéd megjelentek *Fábry* József panziójában s szemügyre vették a 300 koronás szobát. Olyan-nak találták, mint más szobát, egyszerű festésű, egyszerű szoba, amelynek bére a miniszteri rendelet szerint csak annyi lehet, a mennyi 1916 november 1 én volt. Ezt a bébe-adó nem tudta igazolni, még könyveivel sem s így a bizottság a lakás béréről butorozatlanul évi 350, butorozva évi 700 koronát, világitás címén évi 36 koronát állapította meg.

Ez alapon hozta meg a lakásbizottság határozatát s azt ki is hirdette. — A zászlós tehát nem egészen 62 koronát fizet havonta.

* Püspök-fürdői kedvezményes jegyek a Népszövetségi Hitelszövetkezetről kaphatók.

Hussarek miniszterelnök a jövő Ausztriáról.

A miniszterelnök beszéde a német sajtó képviselői előtt. Hitvallás Magyarország alkotmányának és jogainak tiszteletbentartása mellett.

Budapest, szept. 11. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A német sajtó képviselői ma délelőtt báró Hussarek miniszterelnök vendégei voltak. A tiszteletükre adott lakomán Hussarek miniszterelnök a következő beszédet mondotta:

— Örömmel üdvözlöm körünkben a német birodalom vendégeit. A nagy világháború keretében elsőnek az osztrák-magyar monarchia jelent meg, mint a szövetséges német birodalom bajtársa.

A bomlasztó jelszavak.

A hatalmas harctéri események többnyire háttérbe szorították a kettős monarchia egyik államát, a mi régi jó Ausztriánknak nem mindig jutott igazságos bánásmód osztályrészül a nyilvánosság előtt. Sok mindent terjesztettek Ausztriáról és az osztrák kormányról, ellenségeink is számtalanszor igyekeztek sokféle bomlasztó anyagot juttatni közénk; de nyugodtan mondhatom, hogy az osztrák államiság gondolata oly erős, hogy könnyen szembe-

szállhattunk e bomlasztó jelszavakkal. Az évszázadok folyamán összeforrt osztrák tartományok egysége Ausztriát annyira erőssé tették, hogy ezen erősség nélkül Ausztria már régen nem is lenne.

A nemzetiségek. A csehek és irek.

Ellenségeink minduntalan a világba dobják azt a gondolatot, hogy a nemzetiségeket elnyomjuk és ezért fel kell őket szabadítaniok. Vajjon melyik nemzetiséggel szemben követünk el olyan jogtalanságokat, mint az angolok az irekkel? Egyik államban sincs a nemzetiségeknek egyenlősége annyira biztosítva, mint nálunk alaptörvényünk 19. cikkelye által. Nincs-e a cseh népnek teljes oktatási szabadsága a legelső foktól egészen a főiskolai fokozatig?

A megifjodott Ausztria.

A jövő irányzat minden esetre jobban ki fogja domborítani a népek államának tökéletes alkotmá-

nyos elemét, mint ahogyan most kidomborodnak. Ebben a fejlődési processzusban azonban törhetetlenül ragaszkodni fogunk két határ vonalunkhoz.

Az egyik

a magyar kormány országai alkotmányának és jogainak tisztelete.

A másik határvonal pedig az

egységes állam gondolatának megvédése.

A megifjodott Ausztria is erőteljes Ausztria lesz!

Kívánom, hogy a németeknek és osztrák népnek állami kapcsolata a jövőben is fennálljon.

A német birodalom sajtójának képviselői éljenek!

A miniszterelnök beszédére Montler dr, a Wolf-iroda igazgatója válaszolt.

A magyar békeegyesület Czerninhez

Budapest, szeptember 11. (Saját tudósítónktól.) Dr. Giesswein Sándor prelátus, kanonok, mint a magyar békeegyesület elnöke gróf Czernin Ottokár volt külügyminiszterhez a békeegyesület nevében a következő táviratot intézte:

— A Duna magyar partjáról meleg köszönet száll Excellenciádhoz azért a megváltó szavakért, amelyeket Excellenciád történelmi nevezetességű budapesti beszédének nyomatékos megismétléseként most Bécsből világgá bocsátott, hogy az emberiséget a megegyezéses béke által ismét a nemzetközi világrendbe terelje.

Az első orosz aranykészlet megérkezett Németországba

Budapest, szeptember 11. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Az orosz pénzügyi egyezmény szerint szeptember 10-én esedékes első arany és rubel készlet tegnap Varsóba érkezett, ahol a német birodalmi bank meghatalmazottai rendben átvették.

Német és angol nyilatkozat a helyzetről.

Budapest, szeptember 11. (Saját tudósítónktól.) Stuttgartból jelentik: Payer kancellárhelyettes egy itteni nyilvános ülésen csütörtök délelőtt a politikai helyzetről nyilatkozni fog. Beszédét nagy érdeklődéssel várják, mert ugyanezen napon Lloyd George is nyilatkozni fog a helyzetről.

Két milliárdba kerül a visszafoglalt francia területek felépítése.

Bern, szept. 11. A francia pénzügyi bizottság ülésén a pénzügyminiszter kijelentette, hogy a felszabadított francia területeken a régi állapot visszaállítása közel két milliárd frankba fog kerülni.

Romániát lefegyverzik?

Genf, szeptember 11. Abban az esetben, ha Oroszországban sikerülne egy entente-barát kormányt alakítani, a központi hatalmak meg fogják szállani Románia eddig szabadon maradt területét is és teljesen lefegyverzik a román hadsereget.

Fokozódó tüzérségi harc a Piave-fronton.

Budapest, szept. 11. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az Asiago-fensíkon az ellenség két felderítő kísérlete megheiusult. Az asalonei szakaszon, ahol az olaszoknak erős tüzérség harcbevetésével sikerült vonalainkba benyomulni, a kilencvenes gyalogezred ellentámadása ismét helyreállította a régi állapotot. A Piave arcvonalon fokozódott a tüzérségi harc.

A vezérkar főnöke.

A német front megszilárdulása.

Berlin, szept. 11. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagytűhadiszállás jelenté:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja és Böehn vezérezredes hadcsoportja.

St. Quentin-től délre és a Labasse-csatornától északra angol részleges előretörések visszaverése alkalmával foglyokat ejtettünk. A Perennes-Cambrai uttól délre az angolok megújított támadásai ismét heves harcokra vezettek. Couzeucourt-tól délre egyes helyeken eljutott az ellenség első vonalainkig de ellentámadással visszavertük és 300 foglyot ejtettük. A Ham-St. Quentin ut mindkét oldalán visszavertük a franciák meglepő és tüzérségi előkészítés után megkísérelt részletes támadásait.

Helyi harcok folytak Ailetől északra. Ailette és az Aisne között délután a tüzer-ségi tüzelés hevessége igen nagy erejűvé fokozódott. Este az ellenség erős támadásokra indult, amelyek azonban állásaink előtt megkúsultak.

Ludendorff, első lőszállásmester.

Támadások az Orsolya-zárda ellen.

Tegnap két szabadkőműves vezetés alatt álló ujság két oldalról keresztűz alá vette a nagyvárad Orsolya-zárdát. A Nagyvárad reggel, az Uj Nagyvárad délután intézte az offenzívát. A Nagyvárad ríktó színekkel, érdekességre törekvő riportot, az Uj Nagyvárad ponyvaizü rémregényt irt a vásári jó nép számára. Szóval a két támadás eltér egymástól időben, stílusban, módban, csak kettőben egyezik: közös a cél, ütni egy tiszteletreméltó katolikus intézményen és közös az eszköz, a valóság elferdítése, meghamisítása.

Ehhez egyébként hozzá szokott már a közönség: tudja mindenki, mennyit kell elhinni katolikus intézményről szóló cikkeknek, ha azok szabadkőműves lapban látnak napvilágot.

Mindenek előtt egyet le kell szegezni: mindkét lap olyasmiről ír, a miről — magyarázva — dunsztjuk sincs.

Illetékes helyen a következőket közölték tudósítóinkkal:

Aki valamit bírál, annak ismernie kell azt, amit bírál és pedig tökéletesen, lényege szerint; nemcsak felületesen vagy csak mendemondából. Így van ez azzal a kritikussal, aki az Orsolya zárda beléletről ítéletet akar mondani.

Másképp fogja fel a dolgot az, akinek a zárdai életéről, annak céljáról és rendeltetéséről tiszta fogalma van s másképp, aki még a legjobb akaratot is feltételezve, a zárdai életet az ő világi felfogása szerint ítéli.

Ha az egyház legnagyobb szenteinek életét olvassuk, ha nem tudnók, mily nagy hasznára voltak az emberiségnek, mily csodálatos nagy tettekkel, a tudomány és művészet milyen csodáival gazdagították a világot, azt mondanók róluk: ezeket csodálni kell inkább, mint követni s mégis épen e nélkül, amit mi nem tartunk követni valónak: sohasem emelkedtek volna annyira!

Bizuk tehát az egyházi testületeket az egyházi előjárókra, akiknek meg van úgy a kellő tudásuk ahhoz, mit kívánjanak vagy engedjenek meg, avagy mit irtsanak ki és távolítsanak el; mint lelkiismeretők, amely őket ebben igazítja!

Legrosszabb uton jár az, aki magát informáltatja olyanokról, akik nem tudnak kiemelkedni az elfogultlanság álláspontjára. Elfogult vagy érdekelt bíró, sohasem lehet igazságos.

Ezzel a higgadt és bölcs nyilatkozattal körülbelül el is volna intézhető az egész ügy, ha a két cikk közös forrásának nem úgy esett volna jól, hogy országos szenzációt csináljon és kisujjból szopott ócska rémmesékkel az egész országon meghur-

colja az Orsolya zárdát. Az Est tegnap — nyilván a nagyvárad szabadkőműves forrás információja alapján — ilyesmit ír:

„Mindazoknak az apácáknak, a kik Mater Filomenához ragaszkodtak, övig levélközve, bekötött szemmel, középkori flagellánsok módjára imádkozás közben ostorral kellett egymás hátát verni. Az ostor végén bádogból készült villa volt, a mely gyakran véresre sebezte a vezeklő apácák testét. Maga az új fejedelem is résztvett ezekben a vezeklésekben. Mater Emerica elrendelte továbbá, hogy az apácáknak bádogharsnyát kell hordani, mely a térdeiket megsebezte, a szájuk elé pedig imaközben bádogból készült szájkosarat kellett kötniök, mely az arcizmok mozgásánál nagy fájdalmakat okozott.”

Ez az egész, elejétől végig koholt valót-lanság. Dajka mese a bádogvillás ostor, nem igaz, hogy egymást bármiként ostromozták az apácák, elszabadult fantázia terméke a bádogharsnya, a bádogszájkosár pedig — azt egyelőre ki kellene találni a rágalmozó szájak számára.

Ilyen légből kapott valótlanosságokkal, képtelen mesékkel nem riogatja komoly lap az olvasóit.

Az egésznek a magva ennyi: A nagyvárad Orsolya-zárdában is, mint minden nemzetben, mely az ősi szabályoktól az idők folyamán eltért, visszatérnek a szerzet szabályaihoz. Hogy a közhasználatban élő szót használjuk: reformálták a rendet, a rend régi szabályainak és a szerzetesi élet szellemének megfelelően (ismételtén és nyomtatékosan hangsúlyozzuk: a Nagyvárad, az Uj Nagyvárad és Az Est rémmeséiből egyet sincs a szabályokban.) A reform vonatkozott a bensőbb lelki életre, a külvilággal való érintkezésnek összhangba hozatalára a baráti jelleggel. Mint minden reform, természetesen ez is egyeseknél kedvezőtlen hangulatot keltett.

Igy volt ez a nagyvárad Orsolya zárdában is, bár a reform új rendszabályt nem hozott be, hanem a régit, a melyre voltaképpen a nagyvárad rendtagok is fogadalmat tettek, állította helyre. A reform keresztülvitelében azonban az egyház a legmesszebbmenő óvatosságot és méltányosságot tanúsítja mindenkor. A kit a reform a rendben talál, annak tetszésére van bízva, hogy az új reformot elfogadja-e vagy sem.

Igy történt az Orsolya-rendnél is: azok a régi rendtagok, akik nem akarták a reformot elvállalni, elhagyták a rendházat és Rómától erre engedélyt is nyertek. Semmiféle személyi oka az egésznek nem volt. Az ilyen kiválás megtörtént minden szerzet reformja alkalmával, ez egészen emberi és érthető dolog.

Innen eredt az egész lárna: a reform következtében valóban többen elhagyták a nagyvárad zárdát is. A kilépések izgatták a fantáziát, a képzelődés mindenféle mesét keresett a háttérben s mivel a valóság efélelvel nem szolgálhatott, csinált meséket a fantázia, amelyeket aztán az ujságíró elfogadott minden vizsgálódás nélkül készpénznek és könnyelműen üres rémmesékkel harangozta tele az országot.

Ezektől nem féltjük az Orsolya zárdát. Az új főnöknő, Mater Emerica felvilágosult, ritka intelligenciával bíró nő, aki igazi szerzetesi szellemmel mélyes szeretettel és méltányos belátást egyesít. A rendszabályok

pontos betartására felügyel, mert hiszen ez kötelessége. De a szerzetesi élet tiszta és ártatlan örömeit, a nemes szórakozásokat is meghonosította a zárdában. Az apácáknak nemcsak főnöknőjük, hanem édesanyjuk és megértő testvérük is egyszerre. Ápolja a beteget, gondoskodik róla, hogy minden nővér igazi otthonát találja fel a zárdában, a növendékeket is igaz szeretettel gondozza és neveli. Ezekre mindre dokumentumok vannak szerkesztőségünkben, amelyeket bárki megtekinthet. A kilépettek jórésze már az ő főnöksége miatt elhagyta a zárdát. A reformált Orsolya-rend máris új virágzásnak indult: Pozsonyban van 4 nagyvárad ujonc, három már átjött, februárban beöltözik négy, jelölt van öt — az új, igazi mély szerzetesi szellem egyáltalán nem akadályozza annak, hogy a zárdánövérké létszáma örvedetesen emelkedjék.

A reformmal kapcsolatban bekövetkezett kiválások rövidesen pótolva lesznek és a zárda új szellemben, új jövő felé indul. Ezt bizonyítja az is, hogy a növendékek száma az utolsó évben ismét erősen emelkedett.

Beszéltünk Mater Emericával, a zárda főnöknőjével. Elmondott mindent, megmutatta a szabályokat, nem titkolt semmit. Meggyőződöttünk róla, hogy a szélnek eresztett hírek: valótlanosságok, vagy dajkamesék vagy durva rágalmozások, a szerint hogy az írójukat minő szándék vezette. A közönség megfogja tudni ítélni. — A főnöknő csak annyit mondott:

— Amit merő alaptalanul rám fognak, azt alázattal viselem, bármily fájdalmas. Csak a zárdát ne érje kelemetlenség.

Megnyugtattuk: fecsegések, üres mesék mindig lesznek, míg a pletykázásra ráérnek az emberek. Már pedig úgy látszik a háboruban a vén asszonyokon kívül ráérek erre mások is, akiknek sok az idejük. Az ember elkergeti őket és halad a maga útján tovább. Okos ember nem veszi őket komolyan.

A munkapárt értekezlete. A munkapárthoz tartozó városatyák tegnap délután dr. Hoványi Géza orsz. képviselő elnöklete alatt értekezletet tartottak, amelyen a ma tartandó városi közgyűlés elé kerülő ügyeket tárgyalták. Az összes ügyekben elfogadták a tanács javaslatát változatlanul. A városi szeszifőzde megcsönkítése tárgyában az értekezlet elfogadta azon javaslatát a tanácsnak, hogy feliratot intézzen a törvényhatóság a hat község elszakítása ellen s a felirat átadására a város képviselőjét és a polgármestert kéri fel, akik küldöttség útján juttassák a pénzügyminiszterhez a feliratot.

A 48-as párt értekezlete. A nagyvárad függetlenségi és 48-as párt tegnap délután 6 órakor Schwarcz Izidor elnöklete alatt értekezletet tartott. Az értekezlet a mai városi közgyűlés tárgysorozatával foglalkozott. A tisztiorvosi választásra vonatkozólag a párt tagjai egyéni mérlegelés alapján két jelölt, dr. Ertler Mór és dr. Barta Andor mellett foglaltak állást. Dr. Ertler Mór, mint legrégebb városi orvosnál, méltányossági szempont kívánatos, míg Barta Andor mellett különösen az az érv szól, hogy vele a városi tisztiorvosi karba nőgyógyász kerülne.

Vilmos császár és a nép esküje : „Kitartunk a végsőkhig!”

Budapest, szept. 11. (Saját tudósítónktól.)
Essenből jelentik: Vilmos császár a Krupp gyár munkásai előtt beszédet mondott, a melyben köszönetét fejezte ki a munkásoknak és munkásnőknek azért, hogy a Krupp műveknél minden erőfeszítést meghaladó módon szolgáltak.

Ki az oka mindennek?

— Mindenki hatalmas munkát végzett — mondotta a császár — az asszonyokkal szemben folyton szaporodó követelményekkel lépett fel a háboru. Ott kellett hagyni otthonukat, néha gyermeküket is, ez az ipari mozgósítás elkerülhetetlen volt.

— Beutaztam az országot, láttam grófot és parasztot, sok jó katonával beszéltem, akiknek súlyos gondok nyomták a lelküket, de a gondokon felülemelkedett a kötelesség érzete. Ha itt-ott kedvetlenség is van, ez nem csoda. De végeredményben ki az oka mindennek?

Ki terelte a háborut oda, hogy ki kell éheztetni a német népet, asszonyokat és gyermekeket? Ki volt az, aki rettenetes gyűlöletét belevitte a háboruba? — Az ellenség.

Az eddigi békeajánlatok.

Mindenki tudja, hogy egyetlen alkalmat sem mulasztottam el, hogy rövidebb tegyem a háborut. Az 1916. év decemberében nyílt békeajánlatot küldtem az ellenségnek. A válasz gunyos és megvető volt. Aki oda-fenn lakik, ismeri felelősségérzetemet!

Az elmúlt hónapok folyamán a birodalmi kormány vezetői számtalanszor értékükre adták azoknak, akik megérteni akarták, hogy hajlandók vagyunk békejobbót nyújtani. A válasz kifejezett megsemmisítési akarat volt, mely Németország szétdarabolását kívánta. Ellenségeink abszolút megsemmisítő törekvéseivel szemben helyt kell állanunk, hogy megvédhessük egzisztenciánkat.

Hadseregeink tettei bizonyították ezt be. Hatalmas tengerészetünk szintén beigazolta: nagy tulerővel szemben megverték az ellenséget Skagerraknál. Hadseregeink és flottánk hőstettei a nép munkájában találnak támasztékot.

Miért következett be a háboru?

El tudom képzelni, hogy lehetnek többen, a kik a háboru alatt felvetették a kérdést: hogyan történhetett a háboru, mikor negyven évig békében éltünk? Erre a kérdésre a feleletet meg kell adni.

A világon a jó küzd a gonoszsággal, az igen küzd a nemmel, a pesszimizmus az optimizmussal, a hitetlen a hitvallásos hitével.

A háboru egy nagy tagadás következménye, a német nép létjogának a tagadása.

A német nép szorgalmas és törekvő, de voltak egy olyan népek, amelyeknek nem volt kedvük dolgozni. Ezek voltak ellenségeink, akik utjába álltak népünknek, munkánknak. Az irigység indított ellenünk harcot és ránk tört a háboru.

Küzdelem a késhegyig.

Mikor lesz vége?

A német nép nem ismeri a gyűlöletet, mi csak a becsületes haragot ismerjük. — Megverjük az ellenséget, de ha levertük, kezet nyújtunk neki.

Akik ismerik az angolszász jellemet, azok tudják, hogy milyen szívósak, kitartók. Olyan háboru ez, amilyen még sohasem volt. Küzdünk a létünkért, melyet elakarnak rabolni. Az ilyen küzdelem késhegyig megy.

Hogy mikor ér véget, nem tudjuk, — csak azt az egyet tudjuk bizonyosan, hogy állanunk kell a harcot.

Az angol-szász faj nem akarja a békét.

— Mi történt Moszkvában? A moszkvai kormány ellen összeesküvést szöttek, mert ez a kormány becsületes békéhez juttatta a népet. Az angol-szász faj azonban nem akarja a békét sem Oroszországnak, sem a világnak.

„Higyjétek el nekem...”

Most arra törekszik az ellenség, hogy a belső bomlás módszerét használva, álhirekkel is gyöngítse erőnket. Aki ilyen híreket tovább ad, vét a hazafiasság ellen, áruló és súlyos büntetést érdemel.

Higyjétek el nekem, hogy nem könnyű dolog nap-nap mellett viselni a felelősséget hetven millió németért. Több mint négy év óta látom a nép küzdelmét és nehéz gondjait.

A császárné üdvözlése.

Éveken át voltam a fronton, ott ért a császárné megbetegedésének híre. Isten segítségével a császárné most már a javulás útján van és megbízott engem emlékezve az itt töltött elmúlt év szép emlékeire, hogy adjam át nektek az Ő üdvözlését.

A császár és a nép esküje.

Kitartás a végsőkhig.

Minden ember elvégzi a feladatát ebben a háboruban, te a kalapácsoddal, én a trónommal. Isten segítségével kell, hogy számítsunk, mint a kezdetben s akkor nincs ok a kétkedésre. Tekintsd ezt a négy éves háborut, tekintsd az eredményeket. Most hagyna el bennünket az utolsó pillanatban az Isten?

Felszólítalak benneteket, hogy mindnyájunknak össze kell most fogni egyetlen tömeggé, most csak az a jelszó lehet helyes s akkor erősek leszünk mint az acél s meg fogjuk mutatni erőnket az ellenségnek.

Helyt állunk és kitartunk a végsőkhig! Ugy segíjen az Isten! S aki ezt akarja, mondja velem, hogy: igen!

(Az összesereglett nép hatalmas „igen-nel” válaszolt). Erre a császár így fejezte be beszédét:

— Köszönöm nektek! Ezzel a válasszal most megyek a tábornagyhoz. Az Isten áldjon meg benneteket.

HÍREK

* Szabadságolják a 49 éves népfelkelőket. Budapestről jelentik: tudvalevőleg az 51 éves népfelkelőket annak idején királyi elhatározásra elbocsátották a hadseregből, az 50 évesek elbocsátása legközelebb befejezést nyer, most pedig a hadügyminiszter elrendelte, hogy szeptember 15 és 30 között a 49 éves népfelkelőket is szabadságolják minden mellékkörülményre való tekintet nélkül.

* Az Urnök Mária-kongregációja ma délután fél 5-kor a Szent László menedékházban rendes ülését tartja.

* A városi tisztviselők 35 százalékos pótléka. Nagyvárad város sanyaru sorsban levő tisztviselői és alkalmazottai szorongva várják, hogy miként dől el a törvényhatóság által már két ízben megszavazott 35 százalékos városi pótlék sorsa. Rimler Károly polgármester a napokban fentjárt Budapesten s érdeklődött a pótlék jóváhagyása iránt. A polgármester azt a felvilágosítást kapta a minisztériumban, hogy a pótlék jóvá lesz hagyva, csak azt várják, amíg Wekerle Sándor miniszterelnök visszaérkezik az Aldunáról, hogy a jóváhagyást aláírja. De nehéz a szegény tisztviselőknek várni.

* Az új záróra. Tegnap bocsátotta ki Vázsonyi Jenő szénügyi kormánybiztos az új zárórarendeleletet, amelylyel hatályon kívül helyezi az eddig érvényben volt éjféleli zárás rendjét és elrendeli, hogy szeptember 16-tól (hétfő) kezdve, vagyis a téli időszámítás életkelépésével egyidejűen a nyilvános étkezőhelyiségek, kávéházak, vendéglők, kocsmák stb., továbbá a nyilvános mulatóhelyek, u. m. színházak, kabarék, mozik, tánc- és hangversenytermek, kaszinók, klubok csak esti 11 óráig legyenek nyitvatartathatók. Ez idők után a magánlakásokban sem folytatható olyan vendégeskedés, amelynek nyilvánvaló célja a zárórendelet kijátszása.

* Megerősített kinevezés. Dr Csetle János állami munkaközvetítő főnököt a városi tanács tegnapi ülésében, állásában megerősítette. Egyben megtette a tanács az intézkedéseket dr Csetle Jánosnak a katonai szolgálat alól való felmentése iránt.

* A leánygimnázium 17-én megnyílik. Vajda Béla, a leánygimnázium igazgatója tegnap hazaérkezett Budapestről és magával hozta a gimnázium tanárainak kinevezését. A leánygimnázium tanáraivá kinevezettek Payrerné Nagy Gabriella és Haller Amália, akik már a múlt évben is mint tanárok működtek, továbbá dr Balázs Margit és Salamon Ernő. A miniszter elvben hozzájárult a párhuzamos osztályok létesítéséhez, így az első osztályban még 10 hely áll rendelkezésre, amelyre jelentkezni lehet az igazgatónál. A leánygimnáziumban az előadások e hó 17-én, kedden fognak megkezdődni.

* A földadókivetési lajstromok közszemlén. A város összes városrészeire vonatkozó földadókivetési lajstromok szept. 12-től szept. 20-ig 8 napi közszemlére vannak kitéve a városi adóhivatal 31. számú szobájában.

* **A Népszövetségi Hangya Szövetkezet** részjegyeinek aláíróit figyelmeztetjük, hogy az aláírt részjegyek után járó összeget szeptember hó 15 ig teljesen fizessék be, mert a befizetés elmulasztása esetén részükre nem állítható ki a tagsági könyvecske. Befizetések naponta d. u. 4 órától kezdve eszközölhetők.

* **A központok reformja.** A központok reformja ügyében körlevél útján kérte be érdekeltségünk javaslatait és panaszait a nagyvárad kereshedelmi és iparkamara. A válaszok azonban — sajnos — igen gyéren érkeznek, holott az ügy messzireható fontossága és az idő rövidsége az érdekeltségnek mennél intenzívebb közremunkálását tenné kívánatosná. Ily viszonyok között tehát a legnagyobb nyomatékkal hívja fel a kamara az érdekeltek figyelmét arra, hogy a központok tulkapásai ellen csakis az esetben védekezhetik és az orvoslás eszközeit csak akkor találhatjuk meg, ha reformtörekvéseinkben a szakértedelektség támogatására számíthat a kamara. Kéri azért a kamara az érdekelteket, hogy válaszukat minél előbb juttassák el a titkári hivatalba.

* **Iparos kongresszus.** Az Ipartestületek Országos Szövetsége s. hó 15 én országos kongresszust tart. A tárgysorozaton több országos érdekű ügy szerepel. A nagygyűlésen, melyen a kereskedelmi miniszter is valószínűleg részt vesz, a nagyvárad kamara is képviselteti magát.

* **Beiratás a kereskedő tanonciskolába.** Figyelmeztetem a tanonctartó kereskedőket, hogy tanoncaikat legkésőbb folyó hó 12-ig irassák be, mert ellenkező esetben az elsőfoku iparhatóságnál be fognak jelenteni. Tandij 20 K. Könyv és füzet használatért 20 K. Az igazgatóság.

* **Dr Acsay Antal meghalt.** A Piarista rendet nagy gyász érte, dr Acsay Antal a rend hittudományi intézetének igazgatója, egyetemi magántanár, a fővárosi törvényhatósági tag, az ismert egyházi író 57 ik évében Budapesten elhunyt. Tegnap temették a fővárosban.

* **Kalapok ára Bécsben és nálunk.** A bécsi árvizsgáló bizottság (B) augusztusi ármezgállapításából írják ide a férfikalapok eladási árát, amelyek a kiskereskedőnél érvényes, aki a fogyasztó részére árusít:

Puha férfikalap II. o. 43 K 50 f., puha férfikalap I. o. 52 K 40 f., velurkalap III. o. 46 K 50 f., velurkalap II. o. 52 korona 50 fillér.

Nálunk, Nagyváradon pedig a kirakatokban egy egy ilyen kalap ára 70—90—120 és 140 korona. Ott 52, itt 140. Hogy lehet ez és hogy szabad ez? Hiszen a mi kereskedőink is Bécsben vásárolják a kalapokat s Bécs csak nincs olyan messze, hogy az 52 korona 140 re nőhetne. Ajánljuk-e rejtélyt Lukács Ödön árvizsgálóbizottsági elnök figyelmébe.

* **Lemondtak a fuvardíjról.** A májusi költözkeés alkalmával felmerült 215 korona fuvarkölttség, amelyet a lakáshivatalnak kellett volna fizetni: Löblé László ur, Moskovits Mór és Fia, Moskovits A. és Fiai, Kurlander és Ullmann, Ullmann Izidor, Friedmann és Schwartz, Mogga Mojszi, Melocco Péter, Stern Ede, Lefkovits Lajos lemondottak erről a 215 koronáról s azt a hadiárvánknak adták.

* **Nem indult meg az ingatlanforgalom.** Augusztus elsejé óta a város területén levő ingatlanok adásvételi szerződését a közigazgatási bizottság által delegált albizottság vizsgálja felül s ennek jóváhagyása szükséges az ingatlan tulajdoriságának átírásához. A bizottság mindenütt megalakult s működik, csak Nagyváradon nem. Az ingatlanokat nem lehet eladni s nem lehet átírni, bizonytalanná vált a jogügylet s teljesen megakadt a forgalom. A közigazgatási bizottság legközelebbi ülésén egész indítványt tesznek a bizottság megalakítására, hogy az ingatlan eladásokat mielőbb perfektuálhassák.

* **A honvédelem szobra Kolozsvárt.** Egy monumentális szobor megépítésének első aktusa folyt le hétfőn délelőtt Kolozsvárott. Siegler Konrad gyalogsági tábornok és nagy közönség jelenlétében kezdtek meg a munkáját egy hatalmas talapzat emelésének, melyen a honvédelem szobra fog állni, egy 8 méter magas kolosszális szobor, mely a Kárpát hegyláncolat gerincén álló honvédet ábrázol. A hatalmas szobor tervezője Führer Rikárd százados, szobrászművész, a mű kezdeményezője Bakó András százados, aki a szobrot a saját költségén állíttatja fel.

* **Az ör-utcai iskola renoválása.** Az ör-utcai községi elemi iskolából kiköltözött a katonakórház. Az iskola helyiségeit alaposan renoválni kell, mert csak így költözhet be az iskola. A főmérnök a renoválás költségeit 5500 koronára vette fel. Mivel a temesvári katonai parancsnokság a költségvetést még nem hagyta jóvá, tekintettel a dolog sürgősségére, felhatalmazta a főmérnököt, hogy a renoválási munkálatokra a pályázatot írja ki s a munkálatokat fogantassza. — Az épület fertőtlenítését már ma megkezdik.

* **Nem tréfa.** A Tisza Kálmán-téri Radház tártulajdonosai: Márkus Lászlóné és Györffy Zoltánné lakásigazolványt kértek a lakáshivataltól dr Konrad Márk lakójuk részére, akinek házuk egyik lakását kiadták. A megüresedő lakások kibérlése ugyanis csak a lakáshivatal engedélyével történhetik. A lakáshivatal elnöke dr Dajka Endre elutasította a kérelmet a következő indokollással: A ház tártulajdonosai özv. Márkus Lászlóné és özv. Györffy Zoltánné. A kérelmet azonban nem „özv. Márkus Lászlóné”, hanem „Márkus Lászlóné” és özv. Györffy Zoltánné írták alá s így nem lehet tudni, hogy visszaélés nem forog-e fenn. A lakáshivatal elnöke tehát azon töpreng, hogy vajjon Márkus Lászlóné és özv. Márkus Lászlóné egy személy-e. Ez a határozat egy új jogi problémát vet fel: Köteles-e az özvegy a nevével kitenni, hogy ő özvegy? Egy füst alatt arról is hozhatott volna döntvényt a lakáshivatal.

* **Marhahus a hatósági husüzletekben.** Tudatom a város közönségével, hogy csütörtök szeptember hó 12 től kezdődőleg az összes hatósági hus és zsirüzletekben sertéshuson kívül marhahus is lesz vasárolható. Nagyvárad, 1918. szept. 11 én. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

* **A tanítók s tanárok beszerzési csoportjának közalkalmazottak csoportjába belépett mindazon tagjait, akik burgonya szükségletükről a csoport útján óhatainak gondoskodni, fölhívja az elnökség, hogy burgonyavásárlási igazolványukat haladéktalanul megszerezni s folyó hó 14 ig a közalkalmazottak csoportjának vezetőségéhez juttassák el. Az elkésett bejelentéseket tudomásul nem veszik.**

* **Fegyveradó kivetése.** Értesitem az érdekelte adózókat, miszerint Nagyvárad város, II. ker., Ujváros külváros városrésze vonatkozó 1917—1918. évi fegyveradó kivetési lajstrom a folyó évi szeptember hó 12-től szept. hó 19 ig bezárólag a városi adóhivatal 15. sz. szobájában 8 napi közszemlére ki van téve, azt a jelzett időben és helyen bárki megtekintheti és esetleges felszólalását beadhatja. Juricskay Barna pénz- és adóügyi tanácsos.

* **Uj szabóüzlet.** Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy ifj. Erdős Albert és Ausländer S. helybeli szabócégeknek sok évi szabász működésem után, Nagyváradon, Szent János-utca 52. sz. alatt modern szabóüzletet nyitottam. Készítek papi, polgári- és katonai-, valamint gyermekruhákat, továbbá fordításokat és átalakításokat a legjutányosabb árak mellett elvállalok. A n. é. közönség szives pártfogását tisztelettel kérem Gerhardt Ferenc férfiniszabó, Szent János-utca 52

* **Megnyílt a Körös utcai régi jóhírnevű Korzó-kávéház.** Pontos kiszolgálás, olcsó árak, kitünő italok, hideg ételek. Minden este cigányzene. Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel Klein Lószel tulajdonos.

Színház.

A színház műsora:

Szerda: Becsület.
Csütörtök: Román.
Péntek: Leányvásár.

Szombat d. u.: Kék róka, este: Leányvásár.

Leányvásár. Jakabi kedves és finom muzsikája, amely a népszerűség virágos útján jutott el oda, ahol a hangos és emlékezetes sikerek teremnek, a harmadik operett-felújító során szólal meg az idei évadban. A próbák már ugyyszólván készen várják az előadást, amely a Leányvásár nak újabb sikerét hozza meg. A Leányvásár kedves Lucyját Aggházy Melinda, a paján Bessyt pedig Horváth Nusi fogják játszani. Barits Gyula betegsége miatt vendég kezébe adják Tom Migles szerepét. A Leányvásár főszerepében Lantos Gyula fog fellépni, akinek vidéki sikerei, jó esengésű nevet biztosítottak számára. A Leányvásár pénteken és szombaton áll műsoron.

Román. A finom hangulatu amerikai színjáték tavalyi sikere külön biztosítéka a Román idei sikerének is. A főszerepekben Hevessy Mariska, Tóth Elek és Bihari Ákos a decens színjátékot új és nemes hangon fogják megszólaltatni.

A Haláljockey a Vigadó-mozgósízházban. A Vigadó mozgó igazgatósága a közönség széles rétegeiből megnyilvánult óhajtnak kívánt eleget tenni, amikor a rendkívül szenzációs-sikerű filmatrakciót két előadásra megszerezte. A Haláljockey az újabb idők leghíresebb és legnagyobb sikerű cirkuszdrámája, mely mint látványosság is nagy feltűnést kelt. A Vigadó a remek filmet ma hozza színre.

A fegyenc hagyatéka. Egy doktor-kisasszony a fegyház kórházban szerencsétlen véletlenségéből elcsereéli egy rab orvos-ságát ölé méreggel. A fegyenc meghal és a kisasszony orvostársa aki a tragikus tévedés tanuja volt, a titkot bűnös módon akarja kihasználni. Ebből indul ki az a megdöbbentő dráma, amelyet a Fegyenc hagyatéka címen mai új műsora fénypontjaként mutat be az Uránia színház. A film a nagy események erejével fog hatni a közönségre.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Nyilttér

Mérlegképes főkönyvelő

irodavezető- lehetőleg a tűzifa szakmából azonnali belépésre kerestetik új részvénytársasághoz, lehet nő is. Ajánlatok fizetési igények megjelölése mellett Faragó Vilmos Nagyvárad, Schlauch-tér 2. címzendők.

Irodának

alkalmas 1 vagy 2 szobás helyiséget keresek lehetőleg központban, vagy Rákóczi-uton. Cim Faragó, Schlauch-tér 2. Telefon 12-98.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1. Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtók, hajcsattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárúk, pipere és toilette szükségletek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszműáruház
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.
Javítások eszközöltetnek.

Meghívó.

A Heller Testvérek üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság t. részvényeseit ezennel meghívjuk Nagyváradon

1918. évi szeptember hó 22. napján

délelőtt 10 órakor dr Fried János nagyváradai ügyvéd irodájában (Bémer tér, Városi Bazár-épület) tartandó

rendes közgyűlésre

melynek tárgysorozata: 1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentése, az 1914, 1915, 1916, 1917, 1918. évi zárszámadások megállapítása, az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása. 2. Indítvány a részvénytársaság felszámolásának kimondására, s a felszámoló, valamint a felügyelőbizottság megválasztása. 3. Egyéb indítványok.

A részvények a részvényesi jogok gyakorolhatása céljából dr Fried János nagyváradai ügyvédnél teendők le.

Nagyvárad, 1918 szeptember 11.

Az igazgatóság.

Mérlegszámla 1914 december 31. Tartozik: Adósok 71782 K 25 f. Ingatlan 240000 K. Részvényesek 73250 K. Komlós Testvérek 130000 K. Veszteség 71967 K 75 f. Összesen: 587000 K. Követel: Részvénytőke 200000 K. Elfogadványok 87000 K. Hitelzők 60000 K. Jelzálogtartozás 240000 K. Összesen 587000 K.

Veszteség-nyereségszámla 1914 december 31. Tartozik: Veszteség áthozat 57523 K 74 f. Ingatlanra költségek 20154 K 13 f. Jelzálogkölcson kamatai 13200 K. Összesen 90877 K 87 f. Követel: Veszteség áthozat 57523 K 74 f. Ingatlan jövedelme 18910 K 12 f. Ez évi veszteség 14444 K 01 f. Összesen 90877 K 87 f.

Mérlegszámla 1915 december 31. Tartozik: Ingatlan 240000 K. Részvényesek 73250 K. Adósok 54782 K 25 f. Veszteség 71967 K 75 f. Összesen 440000 K. Követel: Részvénytőke 200000 K. Ingatlan 240000 K. Összesen 440000 K.

Veszteség-Nyereség számla 1915 december 31. Tartozik: Veszteség áthozat 71967 K 75 f. Ingatlanra költségek 7800 K. Jelzálogkölcson kamatok 13200 K. Összesen 92967 K 75 f. Követel: Veszteség áthozat 71967 K 75 f. Ingatlan jövedelme 21000 K. Összesen 92967 K 75 f.

Mérlegszámla 1916 december 31. Tartozik: Ingatlan 240000 K. Részvényesek 73250 K. Adósok 54782 K 25 f. Veszteség 71967 K 75 f. Összesen 440000 K. Követel: Részvénytőke 200000 K. Ingatlan 240000 K. Összesen 440000 K.

Veszteség-Nyereség számla 1916 december 31. Tartozik: Veszteség áthozat 71967 K 75 f. Ingatlan költségek 7800 K. Jelzálogkölcson kamatai 13200 K. Összesen 92967 K 75 f. Követel: Veszteség áthozat 71967 K 75 f. Ingatlan jövedelme 21000 K. Összesen 92967 K 75 f.

Mérlegszámla 1917 december 31. Tartozik: Ingatlan 240000 K. Részvényesek 73250 K. Adósok 54782 K 25 f. Veszteség 71967 K 75 f. Összesen 440000 K. Követel: Részvénytőke 200000 K. Ingatlan 240000 K. Összesen 440000 K.

Veszteség-nyereségszámla 1917 december 31. Tartozik: Veszteség áthozat 71967 K 75 f. Ingatlan költségek 7800 K. Jelzálogkölcson kamatok 13200 K. Összesen 92967 K 75 f. Követel: Veszteség áthozat 71967 K 75 f. Ingatlan jövedelme 21000 K. Összesen 92967 K 75 f.

Mérlegszámla 1918 június 30. Tartozik: Részvényesek 73250 K. Adósok 54782 K 25 f. Veszteség 71967 K 75 f. Összesen 200000 K. Követel: Részvénytőke 200,000 K. Összesen 200,000 K.

Nyereség-veszteségszámla 1918 június

30. Tartozik: Veszteség-áthozat 71967 K 75 f. Követel: 71967 K 75 f.

Az igazgatóságért: Komlós Aladár s. k. Dr Haas Zsigmond s. k. Dr Haas Zsigmondné s. k. Megvizsgáltuk és rendben találtuk: A felügyelő bizottságért: Dr Fried János s. k. Haas Marcell s. k.

URÁNIA mozgó- színház	MA A fegyenc hagyatéka. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
APOLLÓ mozgó- színház	MA „99“ Detektívdráma. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
VIGADÓ mozgó- színház	MA Halál-zsoké. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15-
Majolika tálca fogóval	8-
Majolika cukortartó díszes	8-
Majolika gyümölcskészlet	8-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12-
Boros	12-
Likör	12-
Befőttés készlet kristály fehér	12-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12-
Majolika fali sótartó színes	8-
Majolika vizeskancsó színes	10-
Kenyérfosar színes üveggel	10-
Chinaezüst cukortartó	10-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10-
Majolika virágváza színes	5-
Majolika virágfazék	5-
Majolika diszfigura	5-
Majolika főzőlabas	5-
Porcellán főzőfazék	5-
Teáskészlet színes aranyozással	50-
Kávékészlet színes aranyozással	50-
Feketékészlet színes aranyozással	50-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150-
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50-
Falítűkör színes aranyozott kerettel	80-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80-
Teáspohár chinaezüst foglalathoz	8-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4-
Kávécsésze	4-
Köpöcsésze	5-
Főzőlabas barna tűzálló füllel	5-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkeretek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

◆ **APRÓ HIRDETÉSEK.** ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Borszivó
gépet teljes felszereléssel megvételre keresek. Kalenda János cég, Szent László-tér.

Két iskolás kis-leányt teljes ellátásra elvállalok. Körös-u. 23. ajtó 5. szám.

Izletes saláta csakis „salátfé” saláta fűszerrel készíthető, ecet, olaj, bors vagy só hozzá-tétele nélkül használható. Kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Bélyegeket veszek akármilyen mennyiségben. — Szilágyi Dezső-u. 5. sz. Földszint lépcsőházban balra. Telefon 1—95.

Jogi könyvek gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Valódi gummi harisnyatartók párja 8 K. Hegedűs János Rákóczi-ut 1. **Vasárnap zárva.**

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték
valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizsonteladók árendményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Selyem a divat!
Gyönyörű kosztüm és ruháselymek, finom gyapjuszövetek, blousok, tavaszi felöltők, kalapok, ernyők, ridikülök és piperecikkek legolcsóbban Czillér Imre nagy-áruházában.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kiadóban bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag tisztíthatja. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Zongoratanitónó, ki intézetben is több év óta tanít, magánzongora órákat vállal jutányos feltételek mellett. Házhoz is jár. Pável-u. 19.

Fényképészeti lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Pemete és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Tavaszi szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Együtt Bank és Takarékszénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Keresünk azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őr, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Kiadó közlethelyiség. A Zöldfa-épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület) kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható **Stern Miklós** bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramfon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvíz-fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva! Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a **Fürdőigazgatóság.**

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a **Magyar Bank r.-t.**

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállíttatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok**, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. **Villamos motorok** nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Szent László

Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénés hévvíz források természetes forrása 42°C Kénés hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással kőszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.